

GGD Gelderland Zuid

Wmo-toezicht Gelderland-Zuid

Jaarverslag 2022

1. Inleiding

Dit is het jaarverslag over 2022 van Wmo-toezicht van GGD Gelderland-Zuid. Het Wmo-toezicht is verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van geboden maatschappelijke ondersteuning op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). Wmo-toezicht doet dit in opdracht van de gemeenten in het werkgebied van de GGD Gelderland-Zuid en van de gemeente Mook en Middelaar. Op basis van de rapporten en adviezen van het Wmo-toezicht kunnen gemeenten handavingsmaatregelen nemen, om de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning te verbeteren.

Wmo-toezicht voert twee soorten toezicht uit:

1. Toezicht naar aanleiding van calamiteiten en geweldsincidenten (paragraaf 2);
2. Signaal gestuurd toezicht (paragraaf 3).

In de praktijk komt het voor dat deze twee vormen van toezicht tegelijkertijd bij één zorgaanbieder plaatsvinden.

Additionele inzet Wmo-toezicht 2022-2024

Centrumgemeente Nijmegen heeft de GGD voor de jaren 2022 tot en met 2024 subsidie verleend voor additionele taken van het Wmo-toezicht, die niet in de uniforme begroting van GGD Gelderland-Zuid zijn opgenomen. De extra subsidie wordt ingezet voor:

- Het inlopen van de achterstand, met name bij de signaal gestuurde onderzoeken;
- Extra basisinzet voor grote onderzoeken en bezwaarprocedures;
- Onderzoeken naar Wmo-voorzieningen gefinancierd met persoonsgebonden budget (pgb).

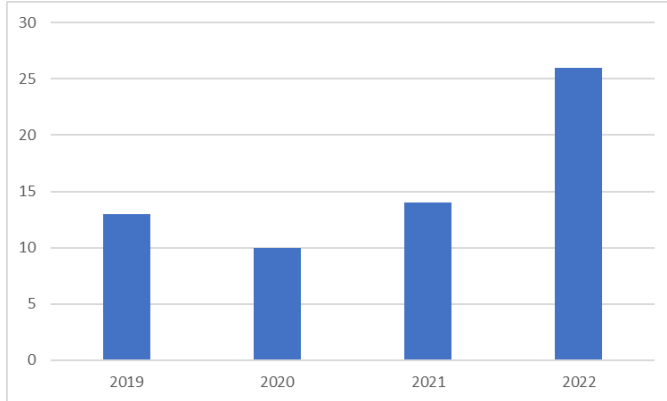
Voor 2022 werden onderzoeken bij pgb-aanbieders en hertoetsen vanaf de tweede hertoets apart in rekening gebracht bij de desbetreffende gemeente(n).

2. Calamiteitentoezicht

2.1 Meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten

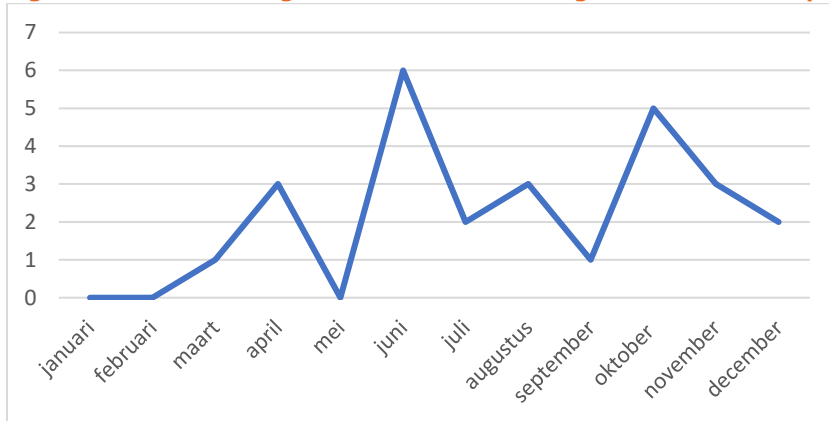
Zorgaanbieders zijn op grond van artikel 3.4 van de Wmo 2015 verplicht om calamiteiten en geweldsincidenten, die bij de verstrekking van een voorziening hebben plaatsgevonden, binnen 3 werkdagen / onverwijld te melden aan de toezichthouder Wmo (wettelijke meldplicht). De wettelijke definitie van een calamiteit is *"een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid."* Een geweldsincident wordt in de wet omschreven als *"het seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft."*

Figuur 1 Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per jaar

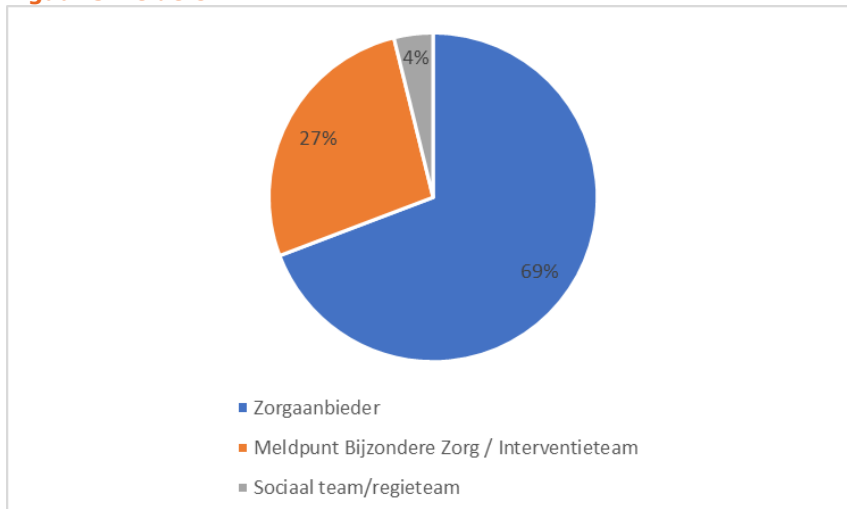
Wmo-toezicht heeft in 2022 in totaal 26 meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten ontvangen. Dit is een flinke stijging ten opzichte van voorgaande jaren (zie figuur 1). In figuur 2 is te zien dat de stijging met name zichtbaar is in het tweede halfjaar van 2022. Dit is voornamelijk te verklaren doordat Wmo-toezicht vanaf 2022 heeft geïnvesteerd in het beter bekendmaken van de meldplicht in de keten.

Figuur 2 Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per maand

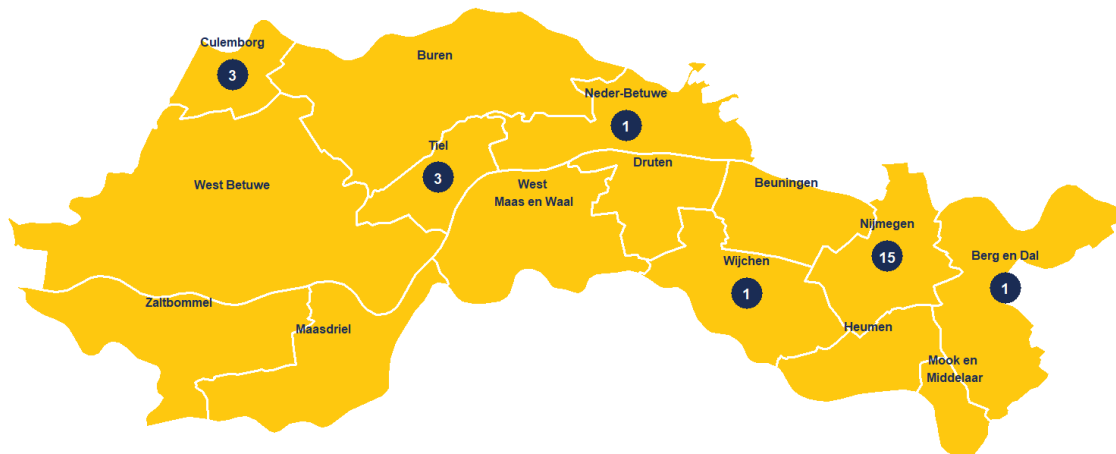

Figuur 3 laat zien wie de melders zijn van de 26 meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten.

Figuur 3 Melders

Figuur 4 Aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per gemeente

In figuur 4 staat het aantal meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten per gemeente. Hierbij is uitgegaan van de gemeente waar de woon- of opvanglocatie van de zorgaanbieder is gevestigd of van de woonplaats van de cliënt bij ambulante begeleiding. Het grootste deel van de meldingen komt uit de regio Rijk van Nijmegen, in totaal 17 meldingen. Dat is logisch aangezien de meeste voorzieningen voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen in gemeente Nijmegen zijn gevestigd. 7 meldingen komen uit de regio Rivierenland. Uit de regio Bommelerwaard zijn geen meldingen ontvangen.

Daarnaast heeft Wmo-toezicht 2 meldingen van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) in behandeling genomen. In het kader van good governance is met deze regio afgesproken dat we altijd afstemmen als de eigen GGD betrokken is bij een melding. Als blijkt dat er onderzoek nodig is naar aanleiding van een melding nemen we elkaars onderzoek over.

De 26 meldingen zijn in tabel 1 onderverdeeld in het soort melding.

Tabel 1 soort melding

Melding	Aantal
Suicide	8
Suicide poging	3
Onverwacht overlijden	6
Geweldsincident	9

2.2 Calamiteitenonderzoeken

De ontvangen meldingen worden eerst gescreend of het een calamiteit of geweldsincident betreft volgens de Wmo. Als dit niet het geval is neemt Wmo-toezicht de melding niet in behandeling. Als het wel een calamiteit of geweldsincident volgens de Wmo betreft voert Wmo-toezicht een vooronderzoek uit. Dit houdt in dat de melding wordt verrijkt en er wordt bepaald of er een calamiteitenonderzoek moet worden gestart. Indien (ook) andere wetgeving van toepassing is, zoals de Wet langdurige zorg of de Jeugdwet, stemt Wmo-toezicht het vervolg altijd af met andere inspecties.

De omvang en inhoud van een calamiteitenonderzoek wordt afgestemd op de situatie. Het uitgangspunt hierbij is dat er een zo hoog mogelijk leereffect bereikt wordt. Dit varieert van zelfonderzoek door de zorgaanbieder, onderzoek door Wmo-toezicht of een ketenevaluatie al dan niet onder regie van de betreffende zorgaanbieder, gemeente en/of Wmo-toezicht. Wmo-toezicht laat steeds vaker een ketenevaluatie uitvoeren, omdat er steeds meer meldingen zijn waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Indien de zorgaanbieder zelf de ketenevaluatie uitvoert, is deze

verplicht om een terugkoppeling te geven aan Wmo-toezicht, waardoor Wmo-toezicht inzicht blijft houden van de situatie.

Van de 26 meldingen van calamiteiten en geweldsincidenten is de uitkomst van de screening en het vooronderzoek als volgt:

- 3 meldingen betroffen geen calamiteit/geweldsincident volgens de definitie van de wet;
- 5 meldingen zijn na het vooronderzoek afgehandeld, omdat er geen relatie was tussen het incident en de kwaliteit van de zorg door zorgaanbieder of omdat de zorgaanbieder al passende maatregelen had genomen .
- 18 meldingen hebben geleid tot een calamiteitenonderzoek.

Van de 18 calamiteitenonderzoeken zijn er 6 in 2022 afgerond, 9 onderzoeken worden voortgezet in 2023 en 3 onderzoeken worden in 2023 gemonitord.

Vanuit de jaren 2020 en 2021 liepen er nog 12 calamiteitenonderzoeken door in 2022 en werden 2 onderzoeken gemonitord. Daarvan zijn er in 2022 9 afgesloten en 5 onderzoeken worden in 2023 gemonitord.

3. Signaal gestuurd toezicht

3.1 Signalen en onderzoeksverkenningen

Signaal gestuurd toezicht vindt plaats naar aanleiding van signalen over de kwaliteit en/of de veiligheid van de geboden ondersteuning. Deze signalen komen meestal via de regionale meldpunten zorg van gemeenten bij de toezichthouder Wmo terecht. Daarnaast ontvangt Wmo-toezicht signalen van collega toezichthouders. Wmo-toezicht voert naar aanleiding van een signaal een onderzoeksverkenning uit. Daarin wordt, op basis van de ernst en de aard van het signaal, beoordeeld of een onderzoek naar de naleving of de kwaliteit nodig is en zo ja, met welke prioriteit en op welke termijn.

Vanwege de beperkte capaciteit van Wmo-toezicht is er in de afgelopen jaren een achterstand ontstaan bij het signaal gestuurd toezicht. Het is daarbij belangrijk om op te merken dat Wmo-toezicht het aantal zorgaanbieders waarover signalen worden ontvangen registreert en niet het aantal ontvangen signalen. Vanuit de periode 2016 tot en met 2021 waren er nog openstaande signalen over 68 zorgaanbieders. In 2022 zijn er signalen ontvangen over 29 zorgaanbieders, waarvan er 14 nog niet bekend waren bij Wmo-toezicht. In totaal waren er dus 82 zorgaanbieders, waarover signalen zijn ontvangen.

Het Regionaal Meldpunt Zorg Rijk van Nijmegen is de grootste melder van signalen. Wmo-toezicht ontvangt relatief weinig signalen uit de regio's Rivierenland en Bommelerwaard.

Centrumgemeente Nijmegen heeft extra subsidie verleend voor het inlopen van de achterstand. In 2022 zijn er voor 69 zorgaanbieders onderzoeksverkenningen uitgevoerd. Dat betekent dat de achterstand van de periode 2016 tot en met 2020 is ingehaald en dat de signalen van 2021 en 2022 met de hoogste prioriteit in beeld zijn gebracht. Voor de resterende 13 zorgaanbieders moeten nog onderzoeksverkenningen worden uitgevoerd. Naar verwachting worden deze eind 2023 uitgevoerd of eerder als Wmo-toezicht nieuwe signalen ontvangt.

Voor 56 zorgaanbieders is de uitkomst van de onderzoeksverkenning dat Wmo-toezicht geen onderzoek uitvoert. Dit kan verschillende redenen hebben:

- De zorgaanbieder bestaat niet meer;
- De zorgaanbieder biedt geen zorg meer in onze regio;
- De zorgaanbieder biedt geen zorg meer in het kader van de Wmo;
- Een collega toezichthouder heeft onlangs onderzoek uitgevoerd;

- Het betrof een licht signaal. Op dit moment voert Wmo-toezicht geen onderzoek uit. Als Wmo-toezicht een nieuw signaal ontvangt wordt opnieuw de weging gemaakt.

Daarnaast zijn de signalen over 13 zorgaanbieders aanleiding om onderzoek uit te voeren.

3.2 Onderzoeken

Op basis van de onderzoeksverkenningen kan Wmo-toezicht besluiten om een onderzoek uit te voeren. De betreffende zorgaanbieders worden geprioriteerd op:

- De ernst en de aard van de signalen;
- De hoeveelheid van de signalen per zorgaanbieder;
- De kwetsbaarheid van de doelgroep.

Wanneer het onderzoek is afgerond stuurt Wmo-toezicht het rapport van bevindingen met daarin het advies voor handhaving aan de betreffende gemeente(n). Als de gemeente besluit om te handhaven, voert Wmo-toezicht na afloop van het handhavingstraject nog één of meerdere hertoetsen uit.

Van de 13 uit te voeren onderzoeken, zijn er 4 in 2022 afgerond. Naar verwachting leiden alle 4 de onderzoeken tot een hertoets in 2023 of 2024. Dit is afhankelijk van het handhavingsbesluit en -traject van de betreffende gemeente(n). De overige 9 onderzoeken worden naar verwachting in 2023 uitgevoerd. Daarnaast heeft Wmo-toezicht in 2022 één hertoets uitgevoerd en daarmee het onderzoek afgerond.

Wmo-toezicht heeft geïnvesteerd in de afstemming en samenwerking met andere (landelijke) inspecties in de verschillende toezicht ketens. Dat gebeurt in alle onderzoeken waarin ook zorg vanuit een andere wet betrokken is of als een zorgaanbieder ook werkzaam is in een andere regio. Een goede afstemming over of het gezamenlijk uitvoeren van toezicht draagt bij aan de kwaliteit en de efficiëntie van het toezicht en mogelijkheden voor handhaving door gemeenten. Daarnaast verlaagt het de toezichtlast voor zorgaanbieders en vergroot het, het leereffect van de zorgketen indien er ook niet Wmo partijen betrokken zijn. Wmo-toezicht heeft in 2022 twee signaal gestuurde onderzoeken uitgevoerd samen met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ).

4. Activiteiten en ontwikkelingen in 2022

Wmo-toezicht is een taak in ontwikkeling, zowel regionaal als landelijk. Het ministerie van VWS buigt zich momenteel over de toekomst van het Wmo-toezicht. Het Wmo-toezicht moet beter worden verankerd in de wet. Daarnaast is het streven om landelijke standaarden voor het Wmo-toezicht te creëren in de vorm van een gezamenlijk toetsingskader, zodat er meer eenheid ontstaat in het beoordelen van de kwaliteit van de Wmo-voorzieningen. Dit heeft de volgende voordelen:

- Het maakt de samenwerking tussen de verschillende toezichthouders (IGJ en Wmo-toezicht andere regio's) gemakkelijker;
- De positie van de toezichthouder wordt steviger;
- Het totale toezicht op zorg en ondersteuning wordt voor aanbieders minder complex.

Wmo-toezicht Gelderland-Zuid is landelijk gezien koploper in de uitvoering van het Wmo-toezicht. Vanuit die rol heeft Wmo-toezicht in 2022 input gegeven aan GGD GHOR Nederland, die deelneemt aan de landelijke overleggen.

Het team Wmo-toezicht is in 2022 uitgebreid. Het inwerken van nieuwe medewerkers en de teamvorming heeft tijd gekost. In het tweede kwartaal van 2022 is Wmo-toezicht gestart met het maken van de inhaalslag bij het signaal gestuurd onderzoek. Daarvoor zijn ook de werkprocessen voor het signaal gestuurd onderzoek aangepast.

Er was in 2022 een forse toename van het aantal calamiteitenmeldingen. Dit is voornamelijk te verklaren doordat Wmo-toezicht heeft geïnvesteerd in het beter bekendmaken van de wettelijke meldplicht in de keten. De regioteams in Nijmegen, het Meldpunt Bijzondere Zorg en het Interventieteam zijn bijvoorbeeld meer gaan melden. De toename in calamiteitenmeldingen en de daarmee samenhangende onderzoeksactiviteiten, zorgen voor een (niet voorziene) toename in de werkzaamheden van het Wmo-toezicht.

Wmo-toezicht en centrumgemeente Nijmegen zijn in 2022 een structureel overleg gestart met een vertegenwoordiging van alle subregio's. Het doel is om inzicht te geven in de werkzaamheden van Wmo-toezicht en om de samenwerking en betrokkenheid te versterken.

Wmo-toezicht heeft in 2022 vaste toezichthouders gekoppeld aan de drie subregio's. Eind 2022 heeft Wmo-toezicht hernieuwd kennis gemaakt met de regio Bommelerwaard. Er zijn net als met de andere inkoopregio's concrete afspraken gemaakt onder andere voor een structureel signalenoverleg. Met het team handhaving van de regio Rijk van Nijmegen is er structureel overleg over ontwikkeling en beleid. Daarnaast zijn er regelmatig overleggen met collega toezichthouders Wmo van de aangrenzende regio's.

Naar aanleiding van een bezwaar van een zorgaanbieder tegen openbaarmaking van een rapport van bevindingen van Wmo-toezicht, is Dirkzwager gevraagd om juridisch advies te geven over de beleidsregels inzake actieve openbaarmaking rapporten van bevindingen Wmo-toezicht. Het advies van Dirkzwager heeft geleid tot het aanpassen van de beleidsregels. De belangrijkste wijziging is dat het werkproces van het Wmo-toezicht over de wijze van openbaarmaking is uitgebreid met een extra stap. Dit maakt het werkproces juridisch zorgvuldiger. De nieuwe beleidsregels zijn in 2022 opgesteld en worden in 2023 ter vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur van GGD Gelderland-Zuid.

5. Vooruitblik 2023

Wmo-toezicht wil de bekendheid van zorgaanbidders met het Wmo-toezicht en met de wettelijke meldplicht verder vergroten. Met het Regionaal ondersteuningsbureau (ROB) van Rijk van Nijmegen bekijken we wat er kan worden meegenomen in de contractgesprekken met de zorgaanbidders. Andere ideeën zijn het opstellen van een infographic die regionaal kan worden verspreid en het aanpassen van de informatie op de website.

De extra subsidie van centrumgemeente Nijmegen voor het inlopen van de achterstand is verleend tot en met 2024. Het streven is dat Wmo-toezicht in 2023 alle signalen in beeld heeft gebracht en dat er dus voor alle zorgaanbidders, waarover signalen zijn ontvangen, een onderzoekverkenning is uitgevoerd. Door de inhaalslag krijgt Wmo-toezicht een beter beeld van de kwaliteit van de geboden Wmo-ondersteuning in de regio. Daarnaast gaat Wmo-toezicht in 2023 de uitvoering van het calamiteitentoezicht evalueren en de werkprocessen hiervoor actualiseren. Op basis van het totaalbeeld stelt Wmo-toezicht in 2023 een notitie op over de structurele taakuitvoering vanaf 2025, die dient ter bespreking met de gemeenten.

Structureel overleg tussen Wmo-toezicht, de contractmanagers van regio Rivierenland en de gemeenten blijft nodig om de samenwerking te versterken. Zo kunnen signalen op tijd gedeeld en verrijkt worden, kan de prioritering van signaal-gestuurde onderzoeken worden besproken en kan afgestemd worden over de handhaving bij aanbieders, waarbij onderzoek plaatsvindt.

In 2023 ontwikkelt Wmo-toezicht een monitor. De informatie die beschikbaar is in de monitor gebruiken we in de verantwoording aan en gesprekken met de gemeenten.